

ΜΙΑ ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΟΙΚΙΑ

Διατρέβων ἐν Ῥότερδαμ ἔλαβον συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς πολίτην τινὰ τῆς πόλεως Δέλφτ, δι' ἧς παρεκαλεῖτο νὰ μοι ἐπιτρέψῃ νὰ ἴδω τὴν οἰκίαν του.

«Ἐπιθυμῶ, ἔλεγεν ἡ ἐπιστολή, νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ μυστήρια ἀρχαίας Ὀλλανδικῆς οἰκίας» ὑψώσατε πρὸς στιγμὴν χάριν αὐτοῦ τὸ παραπέτασμα τοῦ ἱεροῦ ἀδύτου».

Οὐδόλωσ ἐδυκολοεῦθην νὰ εὔρω τὴν οἰκίαν, μόλις δὲ εἶδον αὐτὴν εἶπον κατ' ἑμαυτὸν «Καὶ ἐγὼ αὐτὴν θέλω».

Ἦτο μικρὰ οἰκία κειμένη κατὰ τὸ ἄκρον ὁδοῦ ἐξιούσης εἰς τὴν ἐξοχὴν, μονώροφος, ἐρυθρὰ, ἐκτισμένη σχεδὸν ἐπὶ τῆς ὄχθης διώροχος καὶ ὀλίγον ἐπικλινῆς πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὡς εἰ ἤθελε νὰ ἐγκατοπτρισθῇ ἐν τῷ ὕδατι. Ἀπέναντι τῆς οἰκίας ὠραία φιλόρα ἐξέτεινε μέχρι τῶν παραθύρων τοὺς κλάδους τῆς, οἵτινες ἀνεπτύσσοντο ἐν σχήματι μεγάλου ῥιπιδίου, ἀντικρὺ δ' ἀκριβῶς τῆς θύρας ὑπῆρχε περιαιρητὴ γέφυρα. Ἡ οἰκία εἶχε τὰ μικρὰ παραπετάσματα λευκὰ, τὴν θύραν πρασίνην, ἄνθη καὶ μικρὰ κάτοπτρα ἦτο πρότυπον οἰκίας Ὀλλανδικῆς.

Ἡ ὁδὸς ἦν ἔρημος. Πρὶν ἢ κρούσω τὴν θύραν, ἐστάθην ὀλίγον θεωρῶν καὶ σκεπτόμενος. Ἡ οἰκία αὕτη μὲ καθίστα ἱκανὸν νὰ ἐνοήσω τὴν Ὀλλανδίαν κάλλιον ἢ ὅλα τὰ βιβλία, ἅπερ ἀνέγνων. Ἦτο συγχρόνως ἡ ἔκφρασις καὶ ὁ λόγος τοῦ οἰκογενειακοῦ ἔρωτος, τῶν μετριῶν ἐπιθυμιῶν, τῆς ἀνεξαρτήτου φύσεως τοῦ Ὀλλανδικοῦ λαοῦ. Ὁ πραγματικὸς οἶκος εἶνε μόνον ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὁ ἀτομικὸς, λέγω, οἶκος, ὁ ἀνεξάρτητος τῶν λοιπῶν, ὁ ἄμειπτος, ὁ περιεσκεμμένος, ὁ ὅλος περιχαρὴς ἐφ' ὅσον ἡ κατοικοῦσα αὐτὸν οἰκογένεια χαίρει, ἢ ὅλος λυπηρὸς, ὅταν αὕτη λυπῆται. Ἐν ταῖς οἰκίαις ταύταις, μετὰ τῶν διωρῶν καὶ γεφυρῶν αὐτῶν πᾶς μετριόφρων πολίτης αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ μέρος τι τῆς ἐρημικῆς ἀξιοπρεπείας φρουράρχου ἢ πλοιάρχου. Ἐἰ τῶν παραθύρων αὐτοῦ βλέπει τῶντι, ὡς ἐκ τῶν ὀπῶν ἀκινήτου πλοίου, ὁμαλὴν καὶ ἀπέραντον πεδιάδα, ἣτις τῷ ἐμπνέει τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ τὰ αὐτὰ ἐλεύθερα καὶ σοβαρὰ αἰσθήματα, ἅπερ καὶ ἡ θάλασσα. Τὰ περιστοιχοῦντα τὴν οἰκίαν αὐτοῦ δένδρα καὶ περιβάλλοντα ὡς διὰ πρασίνου ἐπενδύτου δὲν ἀφίνουσι νὰ εἰσχωρήσῃ εἰμὴ γλυκὺ καὶ χαλαρὸν φῶς. Τὸ πλήρες ἐμπορευμάτων πλοιάριον ὀλισθαίνει ἐλαφρῶς πρὸ τῆς θύρας του. Δὲν ἀκούει οὔτε τὸν δούπον τῶν ὀπῶν τῶν ἵππων οὔτε τὸν κρότον τῶν μαστιγίων οὔτε ἄσματα, οὔτε φωνάς. Πέριξ αὐτοῦ ἄπασαι αἱ κινήσεις τῆς ζωῆς τυγχάνουσι σιωπηραὶ καὶ βραδείαι. Τὸ πᾶν ἀποπνέει εἰρήνην καὶ ἰσυχίαν. Τὸ κωδωνοστάσιον τῆς γειτονικῆς ἐκκλησίας τῷ ἀναγγέλλει τὴν ὥραν πέμπον αὐτῷ μετὰ κύματος ἀρμονίας

γλυκείας καὶ σταθερᾶς ὡς εἰσὶν οἱ πόθοι καὶ ἡ ἐργασία του.

Ἐκρούσα τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ὁ δὲ κύριος αὐτῆς καταβάς μοι ἤνοιξεν. Τῷ ἐνεχείρισα τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἀνέγνωσε, μοι ἀπλήθυνε δὲ ἐταστικὸν βλέμμα καὶ μὲ εἰσήγαγεν ἐν αὐτῇ. Οὗτω γίνεται παρ' αὐτοῖς δεικνύουσι δυσπιστίαν, ἐνῶ ἡμεῖς τοὐναντίον ἀνοιγομεν προθύμως τὰς ἀγκάλας εἰς τὸν τυχόντα, ὅστις ἤθελε κομίσαι ἡμῖν συστατικὴν ἐπιστολὴν, καὶ ὑποδεχόμεθα αὐτὸν, ὡς εἰ ἦτο ὁ ἐπιστηθιώτερος ἡμῶν φίλος, καὶ τοι πολλάκις, παρερχομένου τοῦ πρώτου ἡμῶν ἐνθουσιασμοῦ, οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ πράττομεν. Οἱ Ὀλλανδοὶ ὅμως, ἐὰν σὲ ὑποδέχωνται μετὰ ψυχρότητος, ἣτις ἐνίοτε μετέγει προσβλητικῆς τινος δόσεως, μυρίας σοὶ ἀπονέμουσιν ὑπηρεσίας διὰ τῆς μεγαλειτέρας προθυμίας, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἐξήντησαν τὴν ἀβρότητα καὶ εὐγένειαν τῶν τρόπων αὐτῶν.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου ἀνταπεκρίνετο ἐντελῶς πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ἦτο παρεμφερὲς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν πλοίου. Κλίμαξ περιστροφικὴ ἐκ ξύλου λάμποντος ὡς ἔβενος ἤγε πρὸς τὰ ὑψηλότερα δώματα. Ἐπὶ τῶν κλιμάκων, πρὸ τῶν θυρῶν καὶ ἐπὶ τῶν καταφλίων, ὑπῆρχον ψίθυροι καὶ τάπητες. Τὰ δωμάτια ἦσαν μικρὰ ὡς κελλία, τὰ δὲ ἐπιπλα καθαρώτατα. Αἱ σιδηρᾶί πλάκες, τὰ ἐλατήρια τοῦ κωδῶλου, οἱ ἦλοι καὶ ἅπαντα ἐν γένει τὰ ἐκ μετᾶλλου κοσμήματα ἔλαμπον, ὡς εἰ εἶχον ἐξέλθει πρὸ μικροῦ τῶν χειρῶν τοῦ στιλβωτοῦ. Πανταχοῦ ὑπῆρχεν ἀφθονία ἀγγείων ἐκ πορσελάνης, κινῶν, κηροπηγίων, κατόπτρων, μικρῶν εἰκόνων, ἀρμαρίων, σκευοθηκῶν καὶ καθόλου εἰπεῖν, παντὸς εἶδους μικρῶν ἀντικειμένων, εἰς πᾶσαν προωρισμένον χρῆσιν καὶ ἀποστιλβόντων θαυμασίως, ἅπερ ἀπεδείκνυον χιλίας μικρὰς ἀνάγκας, ἃς δημιουργοῦσιν ὁ ἔρωσ τοῦ γαληνίου βίου, ἡ προνοητικὴ δραστηριότης, αἱ συνεχεῖς φροντίδες, τὸ δόγμα τῆς τάξεως, ἡ εὐφυῆς οἰκονομία τοῦ διαστήματος, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ παρυσία φρονίμου καὶ ἡσύχου οἰκοδεσποίνης.

Ἡ θεὰ τοῦ μικροῦ τούτου ναοῦ, ἣτις δὲν ὠμίλει ἢ δὲν ἐτόλμα νὰ διαλεχθῇ γαλλιστί, ἦν κεκρυμμένη δὲν ἠξέερω εἰς τίνα γωνίαν, καὶ δὲν ἠδυνήθην ποσῶς νὰ τὴν ἀνακαλύψω. Καταβάντες ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὸ μαγερεῖον εὐρομεν αὐτὸ λαμπρότατον. Οἱ τοῖχοι ἦσαν λευκοὶ ὡς χιῶν ἄσπιλος.

Αἱ χύτραι ἀνταπέδιδον τὰ ἀντικείμενα ὡς κάτοπτρα. Τὸ μέτωπον τῆς ἐστίας ἐκοσμεῖτο ὡς θόλος κλίνης, διὰ παραπετάσματος ἐκ μουσελίνης, μηδὲν ἀπολύτως ἴχνος καπνοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ τοῖχοι αὐτῆς περιεβάλλοντο διὰ μικρῶν τετραγώνων πλακῶν ἐκ λεπτῆς πορσελάνης, τοσοῦτον καθαρῶν, ὅσον εἰ μηδέποτε ἠνάφθη ἐν αὐτῇ πῦρ. Οἱ πυροστάται, τὸ πτόον, αἱ λαβίδες, αἱ

ἐσχάροι ὁμοιάζον πρὸς ἐστιλθωμένον χάλυθα. Κυρία τις φοροῦσα ἐνδύμα χοροῦ, ἠδύνατο νὰ περιέλθῃ τὸ μέρος τοῦτο, νὰ ἐπισκεφθῇ ὅλας τὰς γωνίας, καὶ νὰ θίξῃ ὅλα τὰ πράγματα, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ βλάβῃ τὴν λευκότητα τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς.

Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὑπέρτριζ ἐκαθαρίζεν, ὁ δὲ ζενίζων με, σχολιάζων τὸ ἔργον αὐτῆς εἶπέ μοι τὰ ἀκόλουθα : «Ὅπως λάβητε ἰδέαν τοῦ τί ἐστὶ παρ' ἡμῖν ἡ καθαριότης, πρέπει νὰ παρακολουθήσητε ἐπὶ μίαν ὥραν τὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν αὐτῶν. Ἐνταῦθα σαπώνει τις, πλύνει, καθαρίζει μίαν οἰκίαν ἀπαρράλλακτως ὡς ἐν ἄτομον. Τὸ γινόμενον κυρίως δὲν εἶναι καθαρισμός, ἀλλὰ διακόσμησις. Φυσῶσιν ἐντὸς τῶν σχισμῶδων τῶν πλίνθων σκάπτουσιν ἐν ταῖς γωνίαις διὰ τῶν ὀνύχων καὶ βελονῶν. Τὸ καθαρίσμα τοσοῦτον εἶνε λεπτομερὲς, ὥστε κατακόπτει τοῦλάχιστον τὴν ὄρασαν τῶν ὄσων καὶ τοὺς βραχιόνας. Εἶνε αὐτόχρονη ἐθνικὸν πάθος. Αἱ κόραι αὐταί, αἰτινες συνήθως εἰσι φλεγματικά, ἐξέρχονται τοῦ χαρκατῆρος αὐτῶν κατὰ τὴν ὠρισμένην πρὸς καθαριότητα ἡμέραν καὶ ἀποβάνουσι φρενητιώδεις. Τότε δὲν εἰμῆθα πλέον κύριοι ἐν τῷ οἴκῳ. Εἰσβάλλουσιν εἰς τοὺς θαλάμους καὶ ἀποπέμπουσιν ἡμᾶς, καταβρέχουσι καὶ θέτουσι τὸ πᾶν ἄνω κάτω. Δι' αὐτὰς ἡ ἡμέρα ἐκείνη εἶνε ἐορτὴ καὶ πανηγυρίς. Εἰσὶν αἱ βακχίδες οὕτως εἰπεῖν, τῆς καθαριότητος, τὸ δὲ πλύσιμον τὰς ἐξάπτει μέχρι μανίας».

Ἠρώτησα αὐτὸν τί φρονεῖ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς μανίας ταύτης, δι' ἣν ἡ Ὀλλανδία κατέστη περιώνυμος. Εἰς ἀπάντησιν δὲ μοι εἶπε πολλοὺς λόγους, οὓς πλεῖστοι ἄλλοι μοι ἐπανελάβον ἕκτοτε, ὅτι δηλαδὴ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἰσὶ πρῶτον ἡ τῆς χώρας αὐτῶν ἀτμόσφαιρα, ἥτις προσβάλλει ἰδίως τὸ ξύλον καὶ τὰ μέταλλα, ἡ ὑγρασία, ἡ μικρότης τῶν οἰκιῶν, ἡ πολλαπλότης τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα μεταβάλλονται τάχιστα εἰς φωλεὰς κονιοροῦ, ἡ ἀφρονία τοῦ ὕδατος, ἥτις διευκολύνει τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἀνάγκη τις τῶν ὀφθαλμῶν, οἵτινες ἐπὶ τέλει τὴν καθαριότητα ἐκλαμβάνουσιν ὡς καλλονὴν καὶ τελευτήριον ἡ ἀμιλλα, ἥτις ὠθεῖ τὰ πάντα μέχρις ὑπερβολῆς. «Ἀλλὰ, προσέθηκε, τὸ μᾶλλον φιλοῦν τὴν καθαριότητα μέρος τῆς Ὀλλανδίας δὲν εἶνε ἐδῶ τὴν ὑπερβολὴν, τὸ δὲ ἀμείνον οὕτως εἰπεῖν τῆς καθαριότητος θέλετε εἶδει εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας».

Ἐξήλθον ἐνὰ περιέλθωμεν τὴν πόλιν. Δὲν ἦτον ἀκόμη μεσημβρία, παντοῦ δὲ ἔβλεπέ τις ὑπηρετρίαι, ὧν τὰ ἐνδύματα ὡς καὶ ὅλα τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ γυναικῶν ἐν Ὀλλανδίᾳ ἔχουσι τὸ αὐτὸ χρῶμα, ἥτοι φέρουσιν ἅπασαι ἐσθῆτα χρώματος πασχαλέας ἀνοικτοῦ, ἐφ' ἧς εἰσὶν ἐσπαρμένα μικρὰ ἄνθη, ἄστρα, ἢ μικροὶ σταυροὶ, ὅταν δὲ κάμνωσι καθαριότητα φοροῦσιν κεφαλοδέσμην καὶ

ἐν ζεῦγος πελωρίων ξυλίνων πεδίλων λευκῶν. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι αὐταὶ ἀπετέλουν ὁμοῦ ἐθνικὸν σωματεῖον, οὗ τὸ ὁμοίμορφον τῆς ἐνδυμασίας ἦτο καταστατικὸς ὅρος. Εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νεώταται, (διότι προβεβηκυῖαι γυναῖκες δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρωσι τοὺς κόπους, εἰς οὓς αὐταὶ υποβάλλονται), ξανθαὶ στρογγυλοπρόσωποι, μὲ κατιούσας καμπύλας ἀλλοκότους. Ὀλίγιστα εἰσὶν ὠραῖαι, κατὰ τὴν στενὴν τῆς λέξεως ἐκδοχὴν, ἀλλ' ἔχουσι λευκὸν καὶ ῥοδινὸν τὸ χρῶμα θαυμάσιον· δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι λάμπουσιν ἐξ ὑγείας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ υἷς, ἡ ζωὴ θὰ εἰσῆρχετο πάραυτα εἰς τὸ σῶμα δυστυχοῦς ἀσθενοῦς, ἐὰν μία ἐξ αὐτῶν προστήγγιζε τὴν παρειὰν τῆς εἰς τὴν ἰδικὴν του. Οἱ πλεῖστοι τύποι αὐτῶν καὶ οἱ ὠραῖοι χρωματισμοὶ τῶν ἀρῶνται πρὸς τούτοις ἰδιόχουσαν τινα χάριν ἐκ τῆς ὑπηρετικῆς αὐτῶν στολῆς. Τὴν πρῶταν πρὸ πάντων, ὅτε ἔχουσι τὰ μὲν μανίαια αὐτῶν ἀνασκευασμένα, γυμνὸν δὲ τὸν λαμβάν, ἀφίνουσιν νὰ διαβλέπῃ τις λευκότητας σπανίως ἀπαντωμέναις.

Αἴφνης ἐνεθυμήθην σημείωσιν τινα, ἣν ἔγραψα ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου μου, πρὶν ἢ ἀναχωρήσω εἰς Ὀλλανδίαν.

«Αἱ ὑπέρτριαι, ἐν Ὀλλανδίᾳ, βασιανίζουσιν ἐπίσης τὰς κυρίας των».

Ἐνταῦθα δέον νὰ καταφύγω εἰς ἐν παρεμπύπτον ἐπεισόδιον. Εἶνε πασίγνωστον καὶ πασιδῆλον ὅτι αἱ κυρίαί, ὧν ἡ θέσις δὲν εἶνε ἀρκούντως ὑψηλὴ ὥστε νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται ἀπ' εὐθείας μὲ τὰς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν γυναικας, δηλαδὴ αἱ μίαν μόνον ὑπέρτριαν ἔχουσαι ὡς μάγειρον καὶ θαλαμηπόλον ἐν ταύτῳ, διαλέγονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν περὶ τῆς ὑπηρετρίαις, ἐξιστοροῦσαι πάντοτε τὰ ἀνυπόφορα αὐτῶν ἐλαττώματα, τὰς ἀθλαθείας, τὰς ἀξιώσεις ἰσότητος εἰς τὰς μετ' αὐτῶν σχέσεις των, τὰς κλοπὰς ἐκ τῆς δαπάνης, τὴν φορὰν, τὸ ψεῦδος, τὰς ἀναιδέεις ἀπαιτήσεις, τὰς ἀπουσίας καὶ ἐρεῦνας πρὸς ἀναζήτησίν των. Αἱ δὲ διηγῆσαι αὐταὶ τελευτῶσι διὰ τῆς μεμψιμοῖρου ταύτης στροφῆς· «Δὲν ὑπάρχουσι πλέον ὑπέρτριαι τίμιαι καὶ πισταί, ὡς ἦσαν ἄλλοτε, αἰτινες ἔτρεπον στροφὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἐγήρασκον ἐν τῷ οἴκῳ. Δέον νὰ ἀλλάσῃ τις αὐτὰς ἀδιακόπως, δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ ἀνθῆξῃ τις». Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀρὰ γὰ ἀληθές; Μὴν εἶνε συνέπεια τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος τῶν τάξεων, ἥτις κατέστησε σκληροτέρην μὲν τὴν ὑπηρεσίαν, τὸν δὲ ὑπηρετοῦντα ἀπαιτητικώτερον; Μὴν εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς χαλαρώσεως τῶν ἠθῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς πειθαρχίας, γινόμενον ἐπαισιθητὸν καὶ ἐν τῷ μαγειρείῳ.

Ὅπωςδῆποτε τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καλῶ αὐτὸς ἀκούω αἰωνίως τὴν αὐτὴν ἐρωδὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, εἰς τρόπον ὥστε ἡμέραν τινὰ, πρὶν ἢ ἀπέλ-

ὦς εἰς Ἰσπανίαν, εἶπον εἰς τὴν μητέρα μου: «Ἐάν πρῶγμά τι ἐν Μαδρίτῃ μέλλῃ νὰ μὲ παρηγορήσῃ διὰ τὴν ἐκ τῆς οἰκογενείας ἀπομάκρυνσίν μου, τοῦτο θὰ ἦνε νὰ μὴν ἀκούω πλέον τὰ ποικίλα καὶ στερεότυπα ταῦτα παράπονα ἐπὶ τοῦ μισητοῦ τούτου θέματος»· φθάνω εἰς Μαδρίτην, εἰσέρχομαι ἐν τινὶ casa de huéspedes, καὶ ὁ πρῶτος λόγος τῆς ξενοδόχου μου ἦτο νὰ μοὶ διηγηθῇ ὅτι ἠλλάξε τρεῖς ὑπηρετρίαν ἐντὸς μηνός, ὅτι εἶνε ἀπελπισία καὶ ὅτι δὲν ἤξεύρει πλέον εἰς τίνα ἄγιον νὰ καταφύγῃ, ἡ δὲ σκηνὴ αὕτη ἀνευθεύτο καθεκάστην, καθ' ὅλην τὴν εἰεῖςτε διαμονήν μου. Ἦσαν ἀτελεύτητα παράπονα. Ἐπανελθὼν παρ' ἐμοὶ διηγήθη τὸ γεγονός, ἡ δὲ μήτηρ μου συνεπέρανεν ὅτι τὸ προκειμένον κακὸν θὰ ἦτο γενικὸν εἰς ὅλους τοὺς τόπους. «Οὐχί, τῇ ἀπῆντησα, εἰς τὰς βορείους χώρας τὸ πρῶγμα δὲν θὰ ἔχη οὕτω. — «Θὰ ἴδῃς καὶ θὰ μὲ πληροφορήσῃς περὶ τούτου», μοὶ ἀπεκρίθη. Μεταβαίνω εἰς Παρῖσιους, εἰς δὲ τὴν πρῶτην κυρίαν, ἧς λαμβάνω τὴν γνωριμίαν, ἀπευθύνω τὸ ἐξῆς ζήτημα. Αἱ ὑπηρετρίαι εἶνε καὶ ἐδῶ, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ αἰώνιον βάσανον τῶν οἰκοδεσποινῶν; — «ὦ, ἀγαπητέ μοι Κύριε, μοὶ ἀπεκρίνατο αὕτη ἐνόησα τὰς χεῖρας καὶ ὑψόυστα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, μὴ μοὶ διμύλητε περὶ τούτου! » Me! ὁ ἐποίησε μακρὰν διήγησιν ἀγώνων, ἐκδιώξεων καὶ δυστυχημάτων. Γράφω τοῦτο εἰς τὴν μητέρα μου καὶ μοὶ ἀπαντᾷ «Ἄς ἴδωμεν εἰς Λονδίνον». Μεταβαίνω εἰς Λονδίνον, συνδιαλέγομαι μετὰ τινος Ἀγγέλιος ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ μὲ φέρει εἰς Ἀμβέρσην, καὶ ἀρχίζω νὰ ἐξηγῶ εἰς αὐτὴν τὸν λόγον τῆς φιλοπραγμοσύνης μου, εἶτα τῇ ὑποβάλλω τὸ σύνθημα ἐρώτημα. Αὕτη ἀποστρέφει τὴν κεφαλὴν, φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου της, εἶτα μοὶ ἀπαντᾷ τονίζουσα ἐκάστην λέξιν «Εἶνε μάστιξ Θεοῦ». Γράφω εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁμολογῶν ἐμαυτὸν ἠττηθέντα, προστίθημι ὅμως ὅτι ἐλπίζω νὰ κερδήσω ἐν Ὀλλανδίᾳ, χώρα φιλησύχῃ, ἐνθα αἱ οἰκίαι εἰσὶ κάλλιστα ὑπερτιμωμένα καὶ καθαρῶταται, ὁ δὲ οἰκιακὸς βίος τόσον γλυκὺς! Ἡ μήτηρ μου μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι καὶ αὕτη εἶνε διατεθειμένη νὰ παραδεχθῇ ἐντιμὸν ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῆς Ὀλλανδίας. Πλὴν καὶ αὕτη καὶ ἐγὼ εἶχομεν πάντοτε ἀμφιβολίας. Ἡμῶν ὅθεν ἀνυπόμονος νὰ φωτισθῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐκεῖνη δὲ ἐπερίμενον ἀνυπόμονως εἰδήσεις μου. Ἴδου διατί ἀπνύθυνα τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸν εὐγενῆ ὀδηγόν μου τοῦ Δέσφ. Ἐκαστος δὲ δύναται ἤδη νὰ συμπεράνῃ μετὰ τίνος ἀνυπομονησίας περιέμεινα τὴν ἀπάντησίν του:

«Κύριε, μοὶ λέγει ὁ Ὀλλανδὸς μετὰ στιγμῆν τινα σκέψω, ἐν μόνον θὰ σᾶς εἴπω εἰς ἀπάντησιν. Ἐν Ὀλλανδίᾳ ἔχομεν, παροιμίαν λέγουσαν, ὅτι «αἱ ὑπηρετρίαι εἰσὶ τὸ σταύρωμα τῆς ζωῆς».

Αἱ χεῖρές μου ἐκόπησαν ἐξ ἀπελπισίας. «Ἴδου, πρῶτον, ἐξηκολούθησεν, ἐν μέγα κακόν. Ἐάν ἔχη τις μεγάλην οἰκίαν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη δύο ὑπηρετρίαι, τὴν μίαν διὰ τὸ μαγειρεῖον καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὴν καθαριότητα. Τρόντι μὲ τὴν μανίαν, ἣν ἔχουσι νὰ πλύνωσιν ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ἄερα, αἱ δύο αὗται ὑπηρεσίαι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ μιᾶς μόνης. Πρὸς τούτοις διψῶσι λυσσῶδῶς ἐλευθερίας, θέλουσι νὰ μένωσι τὸ ἐσπέρως ἐκτὸς τῆς οἰκίας μέχρι τῶν δέκα, νὰ ἔχωσι δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μίαν ἡμέραν ἐντελῶς ἐλευθέραν. Πρέπει νὰ ἀνέχῃται τις ὅπως ὁ μνηστῆρ των, ἢ οἰονδήποτε ἄλλο πρόσωπον ἔρχεται νὰ τὰς ζητῇ εἰς τὴν οἰκίαν. Χορεύουσιν ἀνά τὰς ὁδοὺς καὶ κάμνουσι τὸν κόσμον ἄνω κάτω κατὰ τὰς εορτάς. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἂν ἐδήλωσαν ἡδη ὅτι ἀναχωροῦσι, ὀφείλετε ὅμως νὰ περιμένετε πότε θὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ ἀπέλθωσιν, πολλάκις δὲ σᾶς κάμνουσι νὰ περιμένετε ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας. Ὁσχύτως ἀπαιτοῦσι μισθοὺς ἐννεμήοντα καὶ ἑκατὸν φιορίνια κατ' ἔτος. Πλὴν δὲ τῶν μισθῶν ζητοῦσι τόσα τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ ὅλων τῶν πληρωμῶν τὰς ὁποίας κάμνει ὁ οἰκοδεσπότης, δῶρα παρ' ὅλων τῶν προσκαλουμένων φίλων ἀφύκτως, ἕτερα δῶρα ἑκακτα ἐκ χρημάτων καὶ φορεμάτων καὶ πρὸ πάντων καὶ πάντοτε ὑπομονῆν, ὑπομονῆν καὶ ἀκόμη ὑπομονῆν».

Τοιοῦτοτρόπως ἔμαθον ἱκανὰ ὅπως πληροφορήσω ἐν γνώσει τὴν μητέρα μου· ἔστρεψα ἐπομένως τὸν λόγον ἐπὶ ἐτέρου ἤττον ἀνιαροῦ ἀντικειμένου.

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ]

Ἰγ.

ΑΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ

καὶ τινων ἄλλων ζῶων κινήσεις.

Πάντες γνωρίζουσι ὅτι οἱ κύνες, πρὶν ἢ κατακλιθῶσιν ἐπὶ τάπητος ἢ ἐπὶ ἄλλου σκληροῦ σώματος, περιτρέφονται κυκλῆδον ἐπὶ τῆς θέσεως των καὶ ξέουσι τὸ ἔδαφος διὰ τῶν προσθίων ποδῶν ἀσκοπῶς κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἡ πράξις αὕτη τῶν κυνῶν ἀνάγει βεβαίως τὴν ἀρχὴν της εἰς τοὺς ἀγρίους προπάτορας τῶν νῦν ἡμέρων κυνῶν, οἵτινες θέλοντες νὰ κατακλιθῶσι ἐπὶ τῆς χλοερᾶς καὶ ποδῶδους ἐπιφανείας τῶν πεδιάδων ἢ τῶν δασῶν, ἐπίεζον διὰ τῆς κυκλικῆς στροφῆς τοῦ σώματος καὶ τῶν ποδῶν τὴν χλόην, παρασκευάζοντες οὕτω στρωμνὴν μαλακὴν ἐντὸς βαθύσματος ἐπὶ τῆς λοιπῆς χλόης.

Ὅτι δὲ ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ὀρθὴ ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονός καθ' ὃ οἱ θῶες, οἱ μεγάλοι οὔτω παρασκευάζουσι τὸ ἄχυρον ἐν τοῖς ζοολογικοῖς κήποις. Ὡστε ἡ πράξις αὕτη τῶν κυνῶν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς κληρονομικότητα, ἀπὸ τῶν προπατόρων παραμείναςαν μέχρι νῦν, καίπερ μὴ ἔχουσιν σκοπὸν τινα καὶ ἔννοιαν, ἀφοῦ αἱ λοιπαὶ